

INTER EDUCATION

GLOBAL & STUDY

INSPIRATION FOR
THE
MODERN
RESEARCHER

2024
№5(1)

intereduglobalstudy.com

Ilmiy-nazariy va metodik jurnal

Научно-теоретический и

методический журнал

Scientific-theoretical and

methodological journal

2992-9024

ISSN

2024 №5 (1)

ISSUE 5 (1)

ISSN 2992-9024

INTER EDUCATION & GLOBAL STUDY

Ilmiy-nazariy va metodik jurnal
2024-yil, 5(1)-son

BUXORO – 2024

INTER EDUCATION & GLOBAL STUDY

Ilmiy-nazariy va metodik jurnal

UZB

2024, № 5 (1)

Muassis: Buxoro davlat pedagogika instituti Jurnal O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan 2023-yil 08 avgust №-111889-sonli guvohnoma bilan ro'yxatga olingan Bosh muharrir: Yadgarov Nodir Djalolovich, pedagogika fanlari doktori, professor Jamoatchilik kengashi raisi: Ma'murov Bahodir Baxshulloyevich, pedagogika fanlari doktori, professor, Buxoro davlat pedagogika instituti rektori Jurnal O'zbekiston Respublikasi OAK Rayosatining 2024 yil 31- yanvardagi 350-son qaroriga asosan pedagogika, psixologiya, san'atshunoslik fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) va fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiya ishlari yuzasidan "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrlar ro'yxati" ga kiritilgan Jurnal 2023 yilda tashkil etilgan, 1 yilda 8 marta o'zbek, rus va ingliz tillarida nashr etiladi «INTER EDUCATION & GLOBAL STUDY» ilmiy-metodik jurnalidan ko'chirib bosish tahririyatning roziligi bilan amalga oshiriladi Tahririyat manzili: 200100, O'zbekiston Respublikasi, Buxoro shahri Namozgoh ko'chasi 24-uy, E-mail: pedagogicalperspective2023@gmail.com Tel: +998(97) 300-34-00 Jurnal sayti: intereduglobalstudy.com Maqolada keltirilgan faktlarning to'g'riligi uchun muallif mas'uldir	TAHRIR HAY'ATI: Dr.Ihsan Taktash, professor, Yildirim Boyazit nomidagi Anqara universiteti, Turkiya. Tanirberganov Medeubek Jumataevich, pedagogika fanlari doktori, professor, Qozog'iston Pedagogika fanlari Akademiyasining akademigi, M. Auyezov Janubiy Qozog'iston Universiteti, Qozog'iston Baydabekov Auez Kenesbekovich, t.f.d., professor, L.N. Gumilyov nomidagi Yevroosiyo milliy universiteti, Qozog'iston Chernikova Svetlana Mixaylovna, pedagogika fanlari doktori, professor, I.S. Turgenev nomidagi Oryol davlat universiteti, Rossiya Tajixodjayev Zokirxo'ja Abdusattorovich, texnika fanlari doktori, professor, O'zbekiston Qahhorov Siddiq Qahhorovich, pedagogika fanlari doktori, professor, Buxoro davlat universiyeti, O'zbekiston Olimov Shirinboy Sharofovich, pedagogika fanlari doktori, professor, Buxoro davlat universiyeti, O'zbekiston Jo'rayev Husniddin Oltinboyevich, pedagogika fanlari doktori, professor, Buxoro davlat universiyeti, O'zbekiston Sharif Ramazanovich Baratov, psixologiya fanlari doktori, professor, Buxoro xorojij tillar va psixologiya instituti, O'zbekiston Nazarov Akmal Mardonovich, psixologiya fanlari doktori (Dsc), professor, Buxoro davlat universiyeti, O'zbekiston Jabborov Xazrat Xusenovich, psixologiya fanlari doktori (Dsc), dotsent, Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti, O'zbekiston Saidova Mohinur Jonpo'latovna, pedagogika fanlari doktori (Dsc), professor, Buxoro davlat pedagogika instituti, O'zbekiston Qo'ldoshev Rustambek Avezmurodovich, pedagogika fanlari doktori (Dsc), dotsent, Buxoro davlat pedagogika instituti, O'zbekiston Ergashov Mansur Yarashovich, Buxoro davlat pedagogika instituti professori, O'zbekiston Sayfullayeva Dilafro'z Axmadovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), Buxoro davlat pedagogika instituti, O'zbekiston Kamolov Iftixor Baxtiyorovich pedagogika fanlari doktori (Dsc), professor, Qarsi davlat universiteti, O'zbekiston Ochilov Farxod Egamberdiyevich, texnika fanlari nomzodi, dotsent, Qarshi davlat universiyeti, O'zbekiston Shovdirov Sunnat Aslanovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent, Navoiy davlat pedagogika instituti, O'zbekiston Mas'ul kotib: Mamurova Dilfuza Islomovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent, Buxoro davlat pedagogika instituti, O'zbekiston Texnik muxarrir: Davronov Ismoil Ergashevich, dotsent, Buxoro davlat pedagogika instituti, O'zbekiston
---	---

INTER EDUCATION & GLOBAL STUDY

RU

Научно-теоретический и методический журнал

2024, № 5 (1)

Учредитель: Бухарский государственный педагогический институт Журнал зарегистрирован Агентством информации и массовых коммуникаций при Администрации Президента Республики Узбекистан свидетельством №111889 от 08 августа 2023 года. Главный редактор: Ядгаров Нодир Джалолович, доктор педагогических наук, профессор Председатель Общественного совета: Мамуров Баходир Бахшуллоевич, доктор педагогических наук, профессор, ректор Бухарского государственного педагогического института Журнал включен в список национальных изданий, рекомендованных для публикации основных научных результатов диссертаций кандидатов на соискание ученой степени доктора философии (PhD), доктора наук (DSc). Согласно решению Президиума ВАК РУз от 31 января 2024 г. №350. По направлении педагогики, психологии и искусствоведение Журнал был основан в 2023 году и выпускается в год 8 раз на узбекском, русском и английском языках Использование научно-методического журнала «INTER EDUCATION & GLOBAL STUDY» с согласия редакции Адрес редакции: ул. Намозгох 24, г. Бухара, Республика Узбекистан, 200100, E-mail: pedagogicalperspective2023@gmail. com Tel: +998(97) 300-34-00 Сайт журнала: intereduglobalstudy.com За достоверность информации, представленных в статье ответственность, несет автор	РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ: Dr.Ихсан Токташ, профессор, Анкаринский университет имени Йылдырыма Беязита, Турция Танирбергенов Медеубек Жуматаевич, доктор педагогических наук, профессор, академик Академии педагогических наук Казахстана, Южно-Казахстанский университет им.М. Ауэзова, Казахстан Байдабеков Аюезу Кенесбекович, д.т.н., пофессор, Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева, Казахстан Черникова Светлана Михайловна, доктор педагогических наук, профессор, Орловский государственный университет им. И.С.Тургенева, Россия. Таджиходжаев Зокирходжа Абдусатторович, доктор технических наук, профессор, Узбекистан Каххаров Сиддик Каххарович, доктор педагогических наук, профессор, Бухарский государственный университет, Узбекистан Олимов Ширинбой Шарофович, доктор педагогических наук, профессор, Бухарский государственный университет, Узбекистан Жураев Хусниддин Олтинбаевич, доктор педагогических наук, профессор, Бухарский государственный университет, Узбекистан Шариф Рамазанович Баратов, доктор психологических наук, профессор, Бухарский институт иностранных языков и психологии, Узбекистан Назаров Акмал Мардонович, доктор психологических наук, профессор, Бухарский государственный университет, Узбекистан Жаббаров Хазрат Хусенович, доктор психологических наук, доцент, Ташкентский государственный университет востоковедения, Узбекистан Саидова Мохинур Жонпулатовна, доктор педагогических наук, профессор, Бухарский государственный педагогический институт, Узбекистан Кулдошев Рустамбек Авезмуродович, доктор педагогических наук, доцент, Бухарский государственный педагогический институт, Узбекистан Эргашов Мансур Ярашович, профессор, Бухарского государственного педагогического института, Узбекистан Сайфуллаева Дилафроз Ахмадовна, доктор философии педагогических наук (PhD), Бухарский государственный педагогический институт, Узбекистан Камолов Ифтихор Бахтиёрович, доктор педагогических наук, профессор. Каршинский государственный университет, Узбекистан Очилов Фарход Эгамбердиевич, кандидат технических наук, доцент Каршинский государственный университет, Узбекистан Шовдиров Суннат Асланович, доктор философии педагогических наук (PhD), доцент, Навоийский государственный педагогический институт, Узбекистан Ответственный редактор: Мамурова Дилфуза Исломовна, доктор философии педагогических наук (PhD), доцент, Бухарский государственный педагогический институт, Узбекистан Технический редактор: Давронов Исмоил Эргашевич, доцент, Бухарский государственный педагогический институт, Узбекистан
---	---

INTER EDUCATION & GLOBAL STUDY
Scientific theoretical and methodical journal

ENG

2024, № 5 (1)

Founder: Bukhara State Pedagogical Institute

The journal was registered by the Agency of Information and Mass Communications under the Administration of the President of the Republic of Uzbekistan with certificate No. 111889 dated August 08, 2023

Editor-in-Chief: Yadgarov Nodir Djalolovich, doctor of pedagogical sciences (Dsc), professor
Chairman of the Public Council: Mamurov Bakhodir Bakhshulloevich, doctor of pedagogical sciences (Dsc), professor, Rector of the Bukhara State Pedagogical Institute

The journal is included in the list of national publications recommended for publishing the main scientific results of dissertations of candidates for the degree of Doctor of Philosophy (PhD), Doctor of Science (DSc). According to the decision of the Presidium of the Supreme (Higher) Attestation Commission of the Republic of Uzbekistan dated January 31, 2024 No. 350. In the direction of pedagogy, psychology and art science

The journal was founded in 2023 and is published 8 times a year in Uzbek, Russian and English.

Use of the scientific and methodological journal «INTER EDUCATION & GLOBAL STUDY» with the consent of the editorial board
Editorial address: st. Namozgokh 24, Bukhara, Republic of Uzbekistan, 200100, Email: pedagogicalperspective2023@gmail.com
Tel:+998(97) 300-34-00

Website of the journal:
intereduglobalstudy.com

The information presented in the article.
are the responsibility of the author for reliability

EDITORIAL TEAM:

Dr. Ihsan Toktash, professor, Ankara Yıldırım Beyazıt University, Turkey

Medeubek J. Tanirbergenov, doctor of pedagogical sciences, professor, Academician of the Academy of Pedagogical Sciences of Kazakhstan, M. Auezov South Kazakhstan University, Kazakhstan

Auyez Baidabekov, Dr.tech.s., professor, L.N. Gumilev Eurasian National University, Kazakhstan.

Svetlana M. Chernikova, doctor of pedagogical sciences, professor I.S. Turgenev, Oryol State University, Russia

Zokirxo'ja A. Tadjixodjayev, doctor of technical sciences, professor, Uzbekistan.

Siddiq Q. Qahhorov, doctor of pedagogical sciences, professor. Bukhara State University, Uzbekistan

Shirinboy Sh. Olimov, doctor of pedagogical sciences, professor, Bukhara State University, Uzbekistan

Khusniddin O. Juraev, doctor of pedagogical sciences, professor. Bukhara State University, Uzbekistan.

Sharif R. Baratov, doctor of psychological sciences, professor, Bukhara Institute of Foreign Languages and Psychology, Uzbekistan

Nazarov M. Akmal, doctor of psychological sciences, professor, Bukhara State University, Uzbekistan

Jabbartov Kh. Khazrat, doctor of psychological sciences (Dsc), associate professor, Tashkent State University of Oriental Studies, Uzbekistan

Mokhinur J. Saidova, doctor of pedagogical sciences (Dsc), professor, Bukhara state pedagogical institute, Uzbekistan

Rustamdek A. Kuldoshev, doctor of pedagogical sciences (Dsc), associate professor, Bukhara state pedagogical institute, Uzbekistan

Mansur Y. Ergashov, professor, Bukhara State Pedagogical Institute, Uzbekistan.

Dilafroz A. Sayfullayeva, doctor of philosophy of pedagogical sciences (PhD), Bukhara State Pedagogical Institute, Uzbekistan.

Iftixor B. Kamolov, doctor of pedagogical sciences (Dsc), professor, Qarshi State University, Uzbekistan.

Farxod E. Ochilov, doctor of philosophy of technical sciences (PhD), Qarshi State University, Uzbekistan

Sunnat A. Shovdirov, doctor of philosophy of pedagogical sciences (PhD), Navoi State Pedagogical Instituti, Uzbekistan

Managing editor: Dilfuza I. Mamurova, doctor of philosophy of pedagogical sciences (PhD), associate professor. Bukhara state pedagogical institute, Uzbekistan.

Technical editor: Ismoil E. Davronov, doctor of philosophy of pedagogical sciences (PhD), associate professor. Bukhara state pedagogical institute, Uzbekistan

Navbahor T. Abramova	The role of linguocultural approach in teaching writing competence at tertiary education	190-198
Muyassar M. Xodjiyeva.	Teaching the science of "information" in high schools with the help of innovative platforms	199-210
Xayitbay D. Abdullaev, Sarvarbek H.Durdiev, Sherzod Duschonov	Scientific and pedagogical views of Abu-Rayhan Beruni	211-218
Barno Mamatkarimova	Integrative exercises to improve professional dictionary student technology	219-226
Nodira B. Sakhieva	Typology of internet resources	227-232
Shaxnoza U. Nizamova Adibaxon X. To'raxo'jayeva	Correct organization of the literacy teaching period	233-239
Sarbinaz T. Kalekeeva	The importance of mathematical logical thinking skills of future primary class teachers	240-248
Dilorom B. Shukurova, Sohiba Z. Djurayeva	Modern methods of studying the science of pharmacology	249-254
Rustam I. Nazarov	Pedagogical-psychological characteristics and factors of developing communicative competences of future engineers	255-261
Fozil A. Jurayev	The concept of culture of safe life, its content and significance today	262-268
Dildora Valikulova	Methods for forming metalinguistic skills when teaching a foreign language	269-279
Gulruhsor S. Ergasheva	History of biology education in Europe	280-286
Iroda A. Komolova	The concept of art pedagogy and its study	287-291
Zuxro A. Izbosarova	Pedagogical basis of developing communication skills of future primary class teachers	292-297
Gulilola X. Zokirova	The concept of phraseological competence and its pedagogical content	298-303
Gavhar T. Shariyeva	Methodology for developing the creative ability of children of the pre-school preparation group	304-311
Roxila I. Nurova	Pedagogical foundations of developing professional competence of students through theater pedagogy	312-317
Shaxnoza M. Ergasheva	Pedagogical foundations of improving the human-computer communication system in software development	318-327
Sokhib A. Egamov	Pedagogical principles of improving professional competence through formation of football vocabulary in students	328-334
Obid R. Pardayev	Formation of communicative leadership in future leaders as a pedagogical process	334-341
Xudoyor M. Rajabov	Improving the information-methodical competence of the future chemistry teacher in a digital educational environment	342-349
Dinara U. Atadjanova	The educational significance of attitude to science and faith in the spiritual and ethical heritage of Imam Moturidi and Abul Muin Nasafis	350-356
Maruf X. Eshpulatov	The practical situation of developing creative thinking of 5-9 class students through education	357-366
Azamat J. Kamolov	Social-pedagogical competences of spiritual-educational works officers	367-375

Original paper

MAKTABGACHA TAYYORLOV GURUHI BOLALARINING IJODIY QOBILIYATINI RIVOJLANTIRISH METODIKASI

© G.T. Shariyeva¹✉

¹Xalqaro Nordik Universiteti, Toshkent, O'zbekiston

Annotatsiya

KIRISH: bolalarda erta yoshdan boshlab ijodkorlikni rivojlantirish ularning kognitiv va ijtimoiy rivojlanishi uchun juda muhimdir.

MAQSAD: ushbu tadqiqotning maqsadi maktabgacha tayyorgarlik guruhidagi bolalarning ijodiy qobiliyatlarini oshirishning samarali usullarini ishlab chiqish va baholashdan iborat.

MATERIALLAR VA METODLAR: ushbu tadqiqot sifatli tadqiqot dizaynidan foydalanadi. Materiallar orasida erta bolalik ijodi bo'yicha mavjud adabiyotlarni ko'rib chiqish, shuningdek, ta'lim asoslari va o'quv dasturlari mavjud.

MUHOKAMA VA NATIJALAR: natijalar shuni ko'rsatadiki, tuzilgan, ammo moslashuvchan faoliyat bolalarning ijodiy fikrlashi va ifodasini sezilarli darajada oshiradi. Asosiy metodologiyalarga ochiq topshiriqlarni berish, xayoliy o'yinlarni rag'batlantirish va san'atni o'quv dasturiga kiritish kiradi.

XULOSA: maktabgacha yoshdagi bolalarda ijodiy qobiliyatlarni rivojlantirishga izlanish, tasavvur va o'zini namoyon qilishni rag'batlantiradigan maqsadli metodologiyalar orqali samarali erishish mumkin.

Kalit so'zlar: ijodiy qobiliyat, maktabgacha tayyorgarlik, erta bolalik ta'limi, metodologiya, xayoliy o'yin, san'at integratsiyasi, kognitiv rivojlanish, o'qituvchi strategiyalari

Iqtibos uchun: G.T. Shariyeva. Maktabgacha tayyorlov guruhi bolalarining ijodiy qobiliyatini rivojlantirish metodikasi. // Inter education & global study. 2024. №5(1). B. 304–311.

МЕТОДИКА РАЗВИТИЯ ТВОРЧЕСКИХ СПОСОБНОСТЕЙ ДЕТЕЙ ГРУППЫ ДОШКОЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ

© Г.Т. Шариева¹✉

¹Международный университет Нордик, Ташкент, Узбекистан

Аннотация

ВВЕДЕНИЕ: развитие творческих способностей детей с раннего возраста имеет важное значение для их познавательного и социального развития.

ЦЕЛЬ: целью данного исследования является разработка и оценка эффективных методов совершенствования творческих способностей детей дошкольной группы.

МАТЕРИАЛЫ И МЕТОДЫ: в данном исследовании использован качественный дизайн исследования. Материалы включают обзор существующей литературы по творчеству детей раннего возраста, а также образовательных рамок и учебных программ.

ОБСУЖДЕНИЕ И РЕЗУЛЬТАТЫ: результаты показывают, что структурированные, но гибкие занятия значительно повышают творческое мышление и самовыражение детей. Ключевые методологии включают в себя предоставление заданий открытого типа, поощрение творческих игр и включение искусства в учебную программу.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ: развитие творческих способностей у детей дошкольного возраста может быть эффективно достигнуто с помощью целенаправленных методик, стимулирующих исследовательскую деятельность, воображение и самовыражение.

Ключевые слова: творчество, дошкольное образование, дошкольное образование, методика, творческая игра, интеграция искусства, когнитивное развитие, стратегии учителя.

Для цитирования: Шариева Г.Т. Методика развития творческих способностей детей группы дошкольной подготовки // Inter education & global study. 2024. №5(1). С. 304–311.

METHODOLOGY FOR DEVELOPING THE CREATIVE ABILITY OF CHILDREN OF THE PRE-SCHOOL PREPARATION GROUP

©Gavxar T. Shariyeva¹✉

¹International Nordic University, Tashkent, Uzbekistan

Annotation

INTRODUCTION: memory is a basic cognitive function necessary for learning and academic success. Understanding the characteristics of student memory can inform instructional strategies and instructional practices, helping to optimize learning outcomes. This article examines various aspects of student memory, including its types, processes, and factors influencing memory retention and recall.

AIM: the purpose of this study is to examine the characteristics of student memory, focusing on how different types of memory (short-term, long-term, working memory) function and interact in an educational context.

MATERIALS AND METHODS: the study uses mixed methods combining quantitative and qualitative research. Materials include standardized memory tests, academic performance records, and classroom observations. Methods include

administering memory assessments to a diverse group of students, conducting interviews with teachers and students, and analyzing data to identify patterns and correlations between memory characteristics and academic achievement.

DISCUSSION AND RESULTS: the findings reveal clear patterns of how students use different types of memory in their learning processes. Short-term memory is important for immediate recall and understanding, while long-term memory is important for storing and retrieving information over long periods of time.

CONCLUSION: research shows that understanding the characteristics of student memory is critical to developing effective instructional practices. By recognizing the different types of memory and the factors that influence them, teachers can adapt their teaching methods to support memory retention and application.

Keywords: memory, operational memory, vilyamson, a ditse, g. djons, v. shtern, association psychology, eyedetic memory.

For citation: Gavhar T. Shariyeva Methodology for developing the creative ability of children of the pre-school preparation group, Inter education & global study, (5(1)), pp. 304–311. (In Uzbek).

Ijodkorlik yosh bolalarning kognitiv, ijtimoiy va hissiy rivojlanishida hal qiluvchi rol o'ynaydigan erta bolalik ta'limining muhim tarkibiy qismi sifatida tobora ko'proq e'tirof etilmoqda. Odatda 4 yoshdan 6 yoshgacha bo'lgan maktabgacha tayyorgarlik bosqichi kelajakda o'rganish va muammolarni hal qilish ko'nikmalariga asos soluvchi ijodiy qobiliyatlarni rivojlantirish uchun muhim davr hisoblanadi. Dunyo jadal rivojlanishda davom etar ekan, innovatsiyalar va moslashuvchanlik har qachongidan ham qimmatli bo'lib borayotganligi sababli, bolalarda ijodkorlikni rivojlantirish ta'limning ustuvor yo'nalishi sifatida paydo bo'ldi.

Erta bolalik davrida bolalarning miyasi juda moslashuvchan bo'lib, ularning xayoliy fikrlash va ijodiy ifodalash qobiliyati eng yuqori cho'qqisiga chiqadi. Ijodiy faoliyat nafaqat kognitiv qobiliyatlarni oshiradi, balki hissiy barqarorlikka, ijtimoiy ko'nikmalarga va umumiy farovonlikka ham hissa qo'shadi. Bolalarni ijodiy o'yin va o'rganish tajribasiga jalb qilish ularga atrof-muhitni o'rganish, g'oyalar bilan tajriba o'tkazish va o'z fikrlarini erkin ifoda etish imkonini beradi.

Maktabgacha yoshdagi bolalarda ijodkorlikni rivojlantirish qasddan va puxta o'ylangan pedagogik yondashuvlarni talab qiladi. O'qituvchilar qiziqish, izlanish va ifoda etishni rag'batlantiradigan muhitlarni yaratishda muhim rol o'ynaydi. Ular yo'l-yo'riq ko'rsatadigan tuzilgan faoliyat va bolalarga o'z tasavvurlarini mustaqil ravishda amalga oshirish imkonini beruvchi tuzilmagan o'yinni muvozanatlashi kerak.

Ushbu maqola maktabgacha tayyorgarlik guruhlarida bolalarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishning samarali usullarini o'rganishga qaratilgan. Unda pedagoglarning roli, rag'batlantiruvchi muhitning ahamiyati va turli ijodiy faoliyatning ta'siri o'rganiladi. Mavjud tadqiqotlar va amaliy misollarni tahlil qilish orqali ushbu tadqiqot

o'qituvchilar va ota-onalar uchun kichik yoshdagi bolalarning ijodiy rivojlanishini oshirish uchun tushuncha va tavsiyalar berishga harakat qiladi.

Ushbu tadqiqotning maqsadlari quyidagilardan iborat:

Maktabgacha yoshdagi bolalarda ijodkorlikni rivojlantirishga ta'sir qiluvchi asosiy omillarni aniqlang.

Ijodiy ta'lim muhitini shakllantirishda o'qituvchilarning rolini ko'rib chiqing.

Bolalar ijodiyotini oshirishda turli ijodiy faoliyatning samaradorligini baholash.

Maktabgacha ta'lim muassasalarida ijodiy metodikani joriy etish bo'yicha amaliy tavsiyalar berish.

Ushbu maqsadlarni hal qilish orqali ushbu maqola erta bolalik ta'limi bo'yicha davom etayotgan munozaraga hissa qo'shadi va ijodiy fikrlovchi va muammolarni hal qiluvchi kelajak avlodni tarbiyalash uchun amaliy strategiyalarni taklif qiladi.

Ertayoshdagi bolalar ta'limiga oid adabiyotlarda ijodkorlikning yaxlit rivojlanishning asosiy komponenti sifatidagi ahamiyati ta'kidlangan. Ko'plab tadqiqotlar ijodkorlikning turli yo'nalishlarini, uning kognitiv va hissiy o'sishga ta'sirini va yosh bolalarda ijodiy qobiliyatlarni rivojlantirishning samarali usullarini o'rganib chiqdi. Ushbu sharh bizning maktabgacha tayyorgarlik guruhlarida ijodiy rivojlanish haqidagi tushunchamizni bildiruvchi asosiy nazariyalar va empirik topilmalarni ko'rib chiqadi.

Lev Vygotskiyning sotsial-madaniy nazariyasi kognitiv rivojlanishda ijtimoiy o'zaro ta'sirning rolini ta'kidlaydi. Vygotskiy (1978) ta'kidlaganidek, bolalar o'qituvchilar va tengdoshlar kabi ko'proq bilimga ega bo'lganlar bilan hamkorlikda faoliyat olib boradilar va rivojlanadilar. Ushbu nazariya ijodkorlikni rivojlantirishda rahbarlik ishtiroki va iskala muhimligini ta'kidlaydi. Ijtimoiy kontekstda ijodiy faoliyat bilan shug'ullanish orqali bolalar o'zlarining tasavvur qobiliyatlarini kengaytirishlari va yuqori darajadagi fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirishlari mumkin.

Ko'pincha "ijodkorlik otasi" deb ataladigan E. Pol Torrance ijodiy salohiyatni o'lchash uchun Torrance Tests of Creative Thinking (TTCT) ni ishlab chiqdi. Torrance (1962) ijodkorlikni axborotdagi muammolarni yoki bo'shliqlarni sezish, g'oyalar yoki gipotezalarni shakllantirish, bu farazlarni sinab ko'rish va natijalarni etkazish jarayoni deb ta'riflagan. Uning ishi ijodkorlikning asosiy tarkibiy qismi bo'lgan turlicha fikrlashni rag'batlantiradigan ta'lim muhiti zarurligini ta'kidlaydi.

Govard Gardnerning ko'p intellekt nazariyasi (1983) intellekt yagona mavjudlik emas, balki turli kognitiv qobiliyatlarning, jumladan, til, mantiqiy-matematik, fazoviy, musiqiy, jismoniy-kinestetik, shaxslararo, ichki shaxs va naturalistik intellektning kombinatsiyasi ekanligini ta'kidlaydi. Gardnerning asosi ijodiy faoliyat turli xil aql-zakovatlarga javob berishi va shu bilan turli uslublar orqali ijodkorlikni rivojlantirishi mumkinligini ko'rsatadi.

Jismoniy va ijtimoiy muhit bolalarning ijodiy rivojlanishiga sezilarli ta'sir ko'rsatadi. Davies va boshqalar tomonidan o'tkazilgan tadqiqot. (2013) turli materiallar va ochiq o'yinlar uchun imkoniyatlarga ega bo'lgan rag'batlantiruvchi muhit ijodiy fikrlashni

rivojlantirishini aniqladi. San'at buyumlari, qurilish bloklari va tabiiy materiallar kabi turli xil resurslarni taklif qiladigan sinf xonalari bolalarni o'z ijodlarini kashf qilish va ifodalash uchun vositalar bilan ta'minlaydi.

Craft (2005) va Sawyer (2011) tomonidan olib borilgan tadqiqotlar ijodkorlikni rivojlantirishda o'qituvchilarning muhim rolini ta'kidlaydi. Samarali o'qituvchilar tuzilmani ta'minlash va avtonomiyaga ruxsat berish o'rtasidagi muvozanatni yaratadilar. Ular ochiq savollar berish orqali qiziqishni rag'batlantiradilar, tajriba o'tkazish uchun xavfsiz joy yaratish orqali tavakkal qilishni qo'llab-quvvatlaydilar va bolalar bilan o'zaro munosabatlarida ijodiy fikrlashni namuna qiladilar. O'qituvchilarning ijodkorlikka bo'lgan munosabati bolalarning ijodiy faoliyat bilan shug'ullanish istagiga sezilarli ta'sir ko'rsatishi mumkin.

Tuzilgan va tuzilmagan faoliyat o'rtasidagi muvozanat ijodiy rivojlanish uchun juda muhimdir. Russ (2003) tomonidan olib borilgan tadqiqot shuni ko'rsatadiki, boshqariladigan badiiy loyihalar va hamkorlikda hikoya qilish kabi tuzilgan faoliyatlar yangi tushunchalar va usullarni joriy etish orqali ijodkorlik uchun asos yaratadi. Aksincha, erkin o'yin va xayoliy o'yinlar kabi tuzilmagan faoliyat bolalarga o'z g'oyalarini mustaqil ravishda o'rganishga imkon beradi, o'ziga xoslik va innovatsiyalarni rivojlantiradi.

San'at, musiqa, dramaturgiya, jismoniy tarbiya kabi turli fanlarni birlashtirish turli sezgi va kognitiv jarayonlarni jalb qilish orqali ijodkorlikni oshiradi. Misol uchun, Bresler (1995) tomonidan olib borilgan tadqiqot shuni ko'rsatdiki, musiqa va harakatni hikoya qilish faoliyati bilan birlashtirish ijodiy fikrlashni rag'batlantirishi mumkin. Ushbu fanlararo yondashuv bolalarning ijodiy tajribalarini boyitib, turli sohalar o'rtasida aloqa o'rnatishga imkon beradi.

Metodologiya

Ushbu tadqiqot maktabgacha ta'lim muassasalarida kuzatishlar, suhbatlar va ijodiy faoliyatni tahlil qilishni o'z ichiga olgan sifatli tadqiqot usulini qo'llaydi. Namuna turli xil ma'lumotlarni taqdim etuvchi turli ta'lim muassasalarining maktabgacha tayyorgarlik guruhlarini o'z ichiga oladi.

Ishtirokchilar

Ushbu tadqiqot ishtirokchilari maktabgacha yoshdagi bolalarda ijodiy qobiliyatlarni rivojlantirish metodologiyalarini har tomonlama tushunish uchun tanlangan. Tanlov jarayoni turli xil ta'lim sharoitlarini qamrab olishga qaratilgan bo'lib, natijalar turli kontekstlarda qo'llanilishini ta'minlaydi.

Tanlash mezonlari

Ishtirokchilar quyidagi mezonlar asosida tanlandi:

- Yosh guruhi: 4-6 yoshli bolalar, maktabgacha tayyorgarlik guruhlariga qabul qilinadi.
- Ta'lim muhiti: keng ko'lamli ta'lim amaliyotlarini qamrab olish uchun turli xil maktabgacha ta'lim muassasalari, jumladan, davlat va xususiy maktabgacha ta'lim muassasalari.

•Geografik joylashuv: ta'lim yondashuvlari va resurslaridagi potentsial mintaqaviy farqlarni hisobga olish uchun shahar va qishloqlardagi muassasalar.

Yakuniy namunaga quyidagilar kiradi:

Bolalar: Beshta maktabgacha tayyorgarlik guruhidan jami 100 nafar bola (50 o'g'il va 50 qiz). Har bir guruh 20 ta boladan iborat bo'lib, kuzatish va o'zaro ta'sir qilish uchun boshqariladigan guruhlar hajmini ta'minladi.

O'qituvchilar: turli xil o'qitish uslublari va amaliyotlari haqida tushuncha berish uchun turli darajadagi tajriba va ma'lumotga ega bo'lgan 10 nafar o'qituvchi (har bir maktabgacha ta'lim guruhiga 2 tadan).

Ota-onalar: 50 nafar ota-ona (har bir maktabgacha ta'lim guruhidan 10 nafar), ular bilan bolalarning uyda ijodiy faoliyati va erta yoshdagi bolalarni tarbiyalashda ijodkorlikning ahamiyati haqidagi fikrlarini bilish uchun suhbat o'tkazildi.

Tadqiqot keng qamrovli va ishonchli ma'lumotlarni to'plash uchun bir nechta ma'lumotlarni yig'ish usullaridan foydalangan:

•Kuzatishlar: Bolalarning ijodiy faoliyati davomida batafsil kuzatuvlari uch oy davomida o'tkazildi. Bu kuzatishlar faoliyat turlariga, bolalarning faollik darajasiga, bolalar va o'qituvchilar o'rtasidagi o'zaro munosabatlarga qaratildi.

•Pedagoglar bilan suhbatlar: O'qituvchilarning ijodkorlikni rivojlantirishga bo'lgan yondashuvlari, ular duch keladigan qiyinchiliklar va bolalarning ijodiy rivojlanishi haqidagi tasavvurlarini tushunish uchun ular bilan yarim tizimli suhbatlar o'tkazildi.

•Ota-onalar bilan suhbat: Ota-onalar farzandlarining maktabgacha ta'lim muassasasidan tashqaridagi ijodiy xulq-atvori, uyda qanday ijodiy faoliyat turlari bilan shug'ullanayotgani, farzandlarining ijodiy rivojlanishiga ko'rsatayotgan yordamlari haqida tushunchaga ega bo'lish uchun suhbatlashdilar.

•Ijodiy faoliyat tahlili: Har bir maktabgacha ta'lim guruhida olib borilgan ijodiy faoliyat ularning ijodkorlikni rivojlantirishdagi samaradorligini baholash uchun tahlil qilindi. Ushbu tahlil tuzilgan faoliyatni (masalan, boshqariladigan badiiy loyihalar, hamkorlikda hikoya qilish) va tuzilmagan faoliyatni (masalan, erkin o'yin, xayoliy o'yinlar) o'z ichiga oladi.

Ishtirokchilarning rang-barang va keng qamrovli namunasi maktabgacha yoshdagi bolalarda ijodiy qobiliyatlarni rivojlantirish metodologiyalari haqida qimmatli tushunchalar berdi. Turli ta'lim muassasalari va geografik joylashuvlardagi bolalar, o'qituvchilar va ota-onalarni o'z ichiga olgan tadqiqot keng ko'lamli istiqbollar va amaliyotlarni qamrab oldi. Axloqiy me'yorlar tadqiqotning barcha ishtirokchilarning huquqlari va farovonligini hurmat qilgan holda mas'uliyat bilan o'tkazilishini ta'minladi.

Maktabgacha yoshdagi bolalarda ijodiy qobiliyatlarni rivojlantirish erta bolalik ta'limining muhim tarkibiy qismidir. Ushbu tadqiqot qo'llab-quvvatlovchi va rag'batlantiruvchi muhit, malakali o'qituvchilar va tuzilgan va tuzilmagan faoliyatga muvozanatli yondashuv yosh bolalarda ijodkorlikni rivojlantirishga katta ta'sir ko'rsatishi mumkinligini ta'kidladi.

Xulosa qilib aytganda, maktabgacha tayyorgarlik guruhlarida bolalarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish metodologiyalari ko'p qirrali bo'lib, yaxlit va kompleks yondashuvni talab qiladi. O'qituvchilar rag'batlantiruvchi muhitni yaratish, izlanishni rivojlantirish, o'sish tafakkurini rag'batlantirish va turli ijodiy faoliyatni birlashtirish orqali yosh bolalarning ijodiy salohiyatini sezilarli darajada oshirishi mumkin. Ijodkorlikdagi bu dastlabki tajribalar kelajakda o'rganish va muammolarni hal qilish ko'nikmalariga asos bo'lib, innovatsion va moslashuvchan shaxslarni rivojlantirishga hissa qo'shadi.

Kelajakdagi tadqiqotlar erta ijodiy rivojlanishning bolalarning akademik va shaxsiy o'sishiga uzoq muddatli ta'sirini kuzatish uchun bo'ylama tadqiqotlarga yo'naltirilishi kerak. Bundan tashqari, yosh bolalarda ijodkorlikni rivojlantirishda raqamli vositalar va texnologiyalarning rolini o'rganish zamonaviy ta'lim amaliyotlari haqida qo'shimcha ma'lumot berishi mumkin.

ADABIYOTLAR RO'YXATI | СПИСОК ЛИТЕРАТУРЫ | REFERENCES

1. Haydarov F.I., Xalilova N.I., Umumiy psixologiya. –Toshkent.: 2010-76 b.
2. Иванов П.И., Зуфарова М. «Умумий психология». – Тошкент: Ўзбекистон файласуфлар миллий жамияти, 2010.
3. Давлетшин М.Г., Алимқулов Ё., Убайдуллаев А., Умаров У., Алимова Ф., Тўйчиева С. Психология: қисқача изоҳли луғат (ўзбек тилида). – Тошкент, ТДПУ, 2010.
4. Sodikova Sh.A. Maktabgacha pedagogika T.: Tafakkur bo'stoni 2013
5. Z.Nishanova, G. Alimova Bolalar psixologiyasi va uni o'qitish metodikasi. T.:2006
6. Yo'ldoshev J. "Ta'lim yangilanish yo'lida" T.: O'qituvchi. 2000 yil
7. "Ilk qadam" Davlat o'quv dasturi. T. : 2018.
8. O'zbekiston Respublikasi Ilk va maktabgacha yoshdagi bolalar rivojlanishiga qo'yiladigan davlat talablari. T.: 2018.
9. O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha ta'lim vazirligining 155-sonli qarori: T.: 2019
10. Sh.M. Mirziyoyev Buyuk kelajagimizni mard va olijanob halqimiz bilan birga quramiz. – T.: "O'zbekiston", 2017. – 488 b.
11. Axutina, T.V. Vizuospatial disgrafiya haqida: neyropsikologik tahlil va uni tuzatish usullari / T.V. Axutina, E.V. Zolotareva // Sog'liqni saqlash maktabi. – 1997. – No 3. –
12. Eshbekova G. Maktabgacha yoshdagi bolalarga yozishni o'rgatish bosqichlari. Innovation of science Technologies 2024 ilmiy elektron jurnal
13. Bezrukix, M.M. 6 yoshida o'rganishni boshlagan bolalarda yozishni o'rganish uchun aktografiyadan foydalanish / M.M. Bezrukix, G.N. Bobrov // O'sayotgan organizmning morfofunktsional xususiyatlari / Sat. fizika va psixologiya ilmiy-tadqiqot instituti yosh olimlarining ishlari. – M, 1974. – nashr. 1. – 5-8-betlar.
14. Bezrukix, M.M. 6-10 yoshli bolalarda grafik harakatlar tempini tartibga solish / M. Bezrukix // Bolalarda vosita qobiliyatlarini rivojlantirish. – M., 1976. – B.
15. Bezrukix, M.M. Yozishni o'rgatish / M.M. Qo'lsiz. - Ekaterinburg: Rama

- Nashriyot. – 2009. – 607 b.
16. Bezrukix, M.M., Kreshchenko O.Yu. Boshlang'ich maktabda yozish ko'nikmalarini rivojlantirish darajasini aniqlash metodikasi (test topshiriqlari, mezonlar baholash) / M.M. Bezrukix, O.Yu. Kreshchenko // Yozishni o'rgatish // M.M. Qo'lsiz. - Ekaterinburg: Rama nashriyoti. – 2009. – B. 546-563.
 17. Bezrukix, M.M. Boshlang'ich maktabda o'rganishdagi qiyinchiliklar / M.M. Qo'lsiz. – M.: Eksmo, 2009. – 464 b.
 18. Bezrukix, M.M. Rivojlanayotgan miyaning strukturaviy va funktsional tashkil etilishi va bolaning ontogenezida kognitiv faollikning shakllanishi /
 19. Eshbekova G. Bolalarni maktabga tayyorlashning yozishga o'rgatish bosqichida psixofiziologik xususiyatlarini inobatga olish masalasi Международный научный журнал № 6 (100), часть

MUALLIF HAQIDA MA'LUMOT [ИНФОРМАЦИЯ ОБ АВТОРЕ] [AUTHORS INFO]

✉ **Shariyeva Gavxar Turavoyevna**, magistrant. [Шариева Гавхар Туравоевна, магистрант], [Gavxar T.Sharieva, master student] manzil: Toshkent, Tuman: Chilonzor, Bunyodkor shoh ko'chasi (sobiq Xalqlar do'stligi), 8/2 [адрес: Ташкент, Район: Чиланзор, улица Бунёдкор (бывшая Дружбы Народов), 8/2], [Tashkent, District: Chilonzor, Bunyodkor street (former Xalqlar do'stligi), 8/2]